

Sonce sredi Bučke: zbornik ob 160-letnici šolstva na Bučki: 1858–2018
 Urednica: Jelka Tršinar. Bučka: Kulturno društvo, 2018, 175 strani

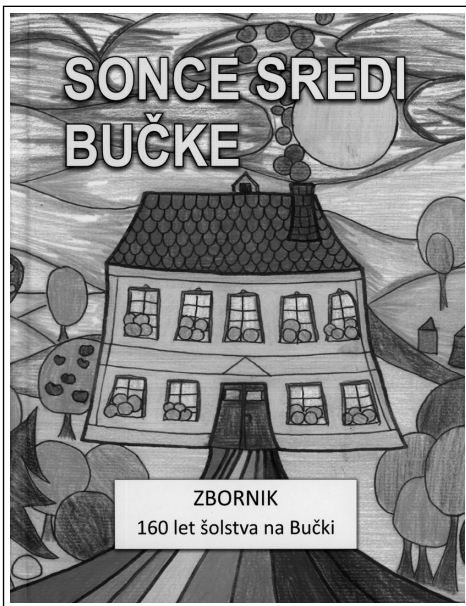
Naslovnico zbornika ob 160-letnici šolstva na Bučki krasi risba šolske stavbe tople rumene barve, ki dominira pod modrim nebom sredi zelene pokrajine, z mavrično potjo, ki vodi od šolskih vrat. Risba učenke Tijane Marjetič nas takoj napelje na misel, da šola predstavlja pomembno središče kraja, da je v njej lepo in se marsikaj dogaja. Vse to nam o 160-letni tradiciji šolstva na Bučki predstavi vsebinsko bogat in pester zbornik, ki so ga pripravile članice uredniškega odbora: Sabina Hočevar, Kristina Resnik in Ljubica Hočevar pod vodstvom urednice Jelke Tršinar; zbornik je oblikoval Andrej Primc.

Že v uvodu zbornika Podružnične šole Bučka spoznamo, da je šola zelo pomembno središče življenja kraja in okolice. Uvodne besede so prispevali: Kristina Resnik, vodja Podružnice Bučka; Irena Čengija Peterlin, ravnateljica centralne Osnovne šole Frana Metelka Škocjan; Jože Kapler, župan Škocjana, in urednica Jelka Tršinar, ki je med drugim poudarila, da šola sončno rumene barve v kraj prinaša veselje, otroški živžav, znanje in navdih.

V uvodnem poglavju zbornika je dr. Stane Granda prispeval zgodovinski oris Bučke in tako prebivalcem Bučke – Bučklanarjem odstrl vrsto zanimivih zgodovinskih podatkov ter prikazal spremembe v načinu življenja kraja po posameznih zgodovinskih obdobjih. Bučka je kraj z zanimivim imenom; domnevajo, da izvira iz latinske besede *buttis* – sod, s tem pa je povezana posušena buča, s katero so nekoč izpod preše zajemali grozdni mošt.

Sabina Hočevar in Kristina Resnik sta ob pregledu šolskih zgodovinskih vi-

rov in šolske kronike, ki je ohranjena od leta 1945 naprej, pripravili Sprehod skozi zgodovino šolstva. Aktivnosti za pričetek pouka na Bučki so se pričele jeseni leta 1857, šoloobvezni otroci so bili 104 (58 dečkov, 46 deklic). Pouk se je začel januarja 1858, prvi učitelj in organist je bil Danilo Fajgelj, ki je na Bučki poučeval do leta 1862. Fajgelj je bil znan tudi kot skladatelj in pisec. Šolske stavbe v začetku še ni bilo, pouk je potekal v župnijskih prostorih, ki pa so iz leta v leto postajali premajhni. Odprtje nove šolske stavbe je bilo 19. oktobra 1896. Službo učitelja, organista in cerkovnika sta po prvem učitelju opravljala Anton Loker in Franc Fabjančič, nato pa so sledili drugi učitelji in učiteljice (prvo, Ano Fabjan zasledimo leta 1902). Po drugi svetovni vojni je šola učence in učitelje pričakala popolnoma opustošena,

Sonce sredi Bučke, naslovnica

prazna, brez šip, kljuk, ključavnic, brez učnih pripomočkov, knjig. Okolica šole je bila prepletena z bunkerji, žično ograjo in jarki, v katerih so bile še mine. Poleti leta 1948 so krajanje uredili zunanost in notranost šole, odstranili žico okrog šole, odstranili mine, razširili šolsko igrišče, prebelili so notranost, popravili peč ter prebarvali šolski tabli. V tem letu je bila na šoli ustanovljena tudi mlečna kuhinja. V obdobju do šolskega leta 1963/64 je poučevalo štiri do pet učiteljev, nato sedem; učencev je bilo okrog 140. V začetku leta 1954 je učence zajela epidemija ošpic, zbolelo je kar 85 učencev. Decembra 1954 je otroke prvič obiskal dedek Mraz in vsakemu otroku prinesel zvezek, radirko, pero, pivnik, svinčnik in nekaj peciva. V šolskem letu 1956/57 so dokončno uredili šolski vrt, dokončali igrišče za predšolske otroke, uredili so telovadišče in postavili drvarnico. K pestremu življenju na šoli so pripomogli tudi številni krožki: lutkovni, pravljlični, folklorni, šahovski, ročnodelski, baletni, pevski in dramski, nekateri učenci so se udeležili smučarskega tečaja. Učitelji so v tem obdobju vodili številne krožke, delovali v mnogih organizacijah in društvih ter s tem pomagali pri »kulturnem dvigu« Bučke. Tudi delo v šoli je bilo prežeto z ideologijo pvojnega časa. Šolska kronika razkriva, da se dve učiteljici iz osebnih razlogov nista hoteli včlaniti v Zvezo komunistov, kar je povzročilo trenja znotraj učiteljskega kolektiva.

V šolskem letu 1961/62 so postopno uvajali novo šolsko reformo. Največ težav so povzročali učbeniki, stari so bili preveč pomanjkljivi in se niso skladali z novimi učnimi načrti. Težave so bile tudi v mlečni kuhinji, ko je kuharica odpo vedala delo zaradi preslabega plačila in zato, ker je dobila premalo drv za peko kruha. V šolskem letu 1964/65 je Osnovna šola Bučka postala podružnica OŠ Sevnica in tako zgubila samostojnost, finančno in administrativno poslovanje je prešlo na centralno šolo, obseg dela se je zmanjšal za dve učiteljici.

Šolski izleti za učence so bili v teh letih namenjeni ogledu bližnjih in bolj oddaljenih krajev: Novo mesto, Vršič, Bled, Vrba, Ljubljana, letališče Cerklje, Zagreb, Reka, Pohorje, Brežice (ogledali so si muzej, bencinsko črpalko ter radijsko postajo), Bela krajina, Kumrovec, jama Pekel, Trojane, Medijske Toplice, Podčetrtek, Olimje, Rogaška Slatina.

V začetku sedemdesetih let so zdravstveni pregledi učencev pokazali, da morajo veliko fizično delati, kar se je odražalo pri slabšem učnem uspehu in osebni higieni.

V šolskem letu 1978/79 je prišlo do nove organizacije pouka na podružničnih šolah Studenec in Bučka zaradi zmanjševanja števila otrok. Učenci 1. in 3. razreda so obiskovali

Sonce sredi Bučke, str. 10

šolo na Bučki, mala šola, 2. in 4. razred pa šolo na Studencu; organiziran je bil prevoz učencev z avtobusom. Takšna organizacija je trajala do leta 1995/96. V šoli na Bučki je bilo v tem obdobju od trideset do štirideset učencev.

V šolskem letu 1973/74 bi morali učenci 4. razreda oditi v šolo v naravi ravno v istem času, ko je bila tudi birma, zato so bili starši proti. V šolo v naravi je odšlo le pet učencev. Bučka je 9. maja 1984 prvič sprejela zvezno Titovo štafeto, ki je potekala po tem okolišu.

Na prehodu iz osemdesetih v devetdeseta leta je v šolski kroniki več zapisov o takratnih družbenih in političnih spremembah, tudi o razglasitvi neodvisne Slovenije in desetdnevni vojni leta 1991.

Šolstvo na Bučki je v samostojni Sloveniji sledilo splošnemu šolskemu razvoju in spremembam. Septembra 1992 je dvajset prvošolcev prejelo majico s silhueto šole in napisom OŠ Sava Kladnika Sevnica, broško z istim motivom, rumeno rutko, kresničko in urnik.

Z novo lokalno samoupravo in z nastankom novih občin je Krajevna skupnost Bučka 1. januarja 1995 prišla pod novoustanovljeno občino Škocjan, šolski okoliš Bučke pa je prišel pod OŠ Frana Metelka Škocjan. Te spremembe so privedle do tega, da je bila v šolskem letu 1995/96 šola na Bučki zaprta, otroci so delno obiskovali šolo v Škocjanu, delno na Studencu. Krajanje šole so vztrajno zahtevali šolo na Bučki, ki je v naslednjem šolskem letu spet začela delovati. Poučeval je en učitelj, v naslednjem šolskem letu je bila zaposlena še druga učiteljica. Pouk je potekal v kombiniranih oddelkih. V letu 1998 je vodenje Kulturnega društva Bučka prevzela učiteljica Kristina Resnik, vanj so se vključili tudi vsi učenci in aktivno sodelovali pri prireditvah in drugem delu. V šolskem letu 1998/99 so pri pouku začeli uporabljati računalnik. Iz leta v leto je naraščalo aktivno sodelovanje v različnih interesnih dejavnostih, na tekmovanjih, prireditvah. Učenci 3. in 4. razreda so skupaj s Turističnim društvom sodelovali pri projektu Slovenija – vodna učna pot Evrope in prejeli nagrado med štirimi izbranimi šolami v Sloveniji. V okviru projekta Turizmu pomaga lastna glava pa so bučenski šolarji na državnem tekmovanju prejeli zlato priznanje.

Šolska stavba na Bučki je bila skozi vsa obdobja potrebna različnih manjših in večjih obnovitvenih del, v šolskem letu 2006/07, ko je šola praznovala 150 let, pa je bila stavba temeljito obnovljena, dobili so novo košarkarsko igrišče, urejena je bila okolica šole.

V zadnjem desetletju je število otrok z dobrih dvajsetih naraslo na

Učenci prihajajo po znanje v OŠ Sava Kladnika Bučka.

Fotografija je iz reportaže Edija Šelhausa iz sredine 60. let. Hranijo Muzej novejšje zgodovine Slovenije.

več kot štirideset in šola na Bučki z vsemi aktivnostmi, ki jih izvajajo, potrjuje misel: »Kjer je šola, je življenje!«

Slovenski šolski muzej je, tako kot mnogim šolam ob praznovanju jubilejev, pomagal z nasveti in z gradivom tudi urednicam zbornika ob šolskem jubileju na Bučki, povezali pa smo jih tudi s Tatjano Hojan, upokojeno bibliotekarsko svetovalko Slovenskega šolskega muzeja, ki je za zbornik z veseljem pripravila članek Bučka v pedagoških glasilih do leta 1941. Zbrala je vrsto zapisov o šoli in o Bučki v pedagoških glasilih v obdobju od prvih let po uveljavitvi organiziranega izobraževanja pa vse do leta 1941. Med različnimi zapisi je treba posebej izpostaviti najboljša in najdaljša članka o Bučki, ki ju je leta 1932 v Slovenskem učitelju objavil učitelj, kasneje šolski nadzornik Ivan Štrukelj. Upravitelj na Bučki je bil sicer samo v letih 1906–1908, a je ohranil dragoceno pričevanje o življenju in delu na šoli in v kraju. Napisal je, da je iz tega »popolnoma kmetijskega okolja« izšlo veliko inteligence, duhovnikov in učiteljev, opisal je svoje delo na šoli, pogoste učiteljske konference, skrb za disciplino učencev v šoli in zunaj nje. Prizadeval si je tudi za sodelovanje s starši, za kar je ustanovil društvo Nada, ki pa je po njegovem odhodu zamrlo. Zelo zanimivi so spomini na družabno življenje v kraju, poudaril je, kako previden mora biti učitelj pri tem, s kom se družijo. Predstavil je svojo družbo. Med drugim je zapisal, da se je s šest let mlajšo učiteljico, ki je tudi učila na Bučki, družil le službeno, zasebno pa le v družbi z drugimi, da ne bi prišlo do kakšnih govoric. Zelo rad je zahajal na Rako k spoštovanemu nadučitelju Franu Lundru, spomnil se je tudi okrajnega šolskega nadzornika Ljudevita Stiasnega, ki je bil »mož široke splošne in strokovne izobrazbe in silno dobrega srca«. Poleg Štrukljevih zapisov je o Bučki obširneje pisal tudi učitelj Ivan Lapajne, večkrat pa je bila Bučka v pedagoškem časopisu omenjena ob razširitvah in popravilih šolskega posloplja.

Poleg strokovnih člankov dajejo posebno vrednost in čar zborniku tudi objavljeni spomini na osnovnošolska leta na Bučki. Spomine sta zbrali in uredili Jelka Tršinar in Sabina Hočevnar: zbirali sta jih med krajanji, nekdanjimi učenci različnih generacij, učitelji in drugimi delavci šole. V spominskih zapisih šola zares zaživi ob osebnih doživetjih, prilogah, različnih izkušnjah, ki so zaznamovale in oblikovale vsakega posameznika. Zato so tovrstni spomini zelo dragoceni tudi za raziskovanje bogate dediščine šolstva na Slovenskem.

S šolo je od leta 2001 tesno povezan tudi vrtec, ki je bil po velikih prizadevanjih krajanov odprt v prostorih šole. Prispevek o pomembni povezovalni vlogi vrtca in šole sta pripravili Lidija Šinkovec in Darinka Matjašič. Utrip življenja kraja skupaj s šolo soustvarjajo društva. V posebnem poglavju je predstavljenih devet društev in Krajevna skupnost Bučka s predstavitvijo skupnih akcij in dogodkov, ki so se zapisali v zgodovino kraja. Vsebinsko bogat zbornik zaključujejo literarni in likovni izdelki zadnje generacije učencev.

Zbornik ob 160-letnici šolstva na Bučki zgovorno priča o pomembnosti in tesni prepletenosti šole v kraju skozi čas. Zbornik odlikujejo tudi zbrano gradivo in številne fotografije, med katerimi še posebej izstopajo izjemni fotografski posnetki iz reportaže Edija Šelhausa iz sredine 60. let.